

DRÖG – 7. nóvember 2011 – GB/SS

SAMSTARF

Skýrsla farskólanefndar um
Farskóla Félags Íslenskra safna og safnmanna
Menningarhúsinu Miðgarði í Skagafirði dagana 5. – 7. október 2011

Umræðu í hópastarfi:

1. Uppbygging safnaumhverfis
2. Söfnun, varðveisla
3. Miðlun
4. Safnfræðsla
5. Rannsóknir
6. Rekstur safna, úthlutun fjár

Hver er staðan nú og hvert stefnum við?

Farskólanemendur í vettvangsferð

Inngangur

Farskóli Félags Íslenskra safna og safnmanna var haldinn í Menningarhúsinu Miðgarði í Skagafirði dagana 5. – 7. október 2011 og var þetta 23. farskóli á vegum félagsins. Farskólinn er haldinn árlega og er mikilvæg landsráðstefna allra íslenskra safnmanna, þar sem fagfólk af lista-, menningarminja og náttúruminjasöfnum kemur saman til að hlýða á fyrirlestra og kynningar, fara í vettvangsheimsóknir og ræða um ýmis mál er snerta safnastarf.

Þátttakendur í farskólanum þetta árið voru rétt um 100 talsins og telst það góð mæting. Skólastjóri var Sigríður Sigurðardóttir safnstjóri Byggðasafns Skagfirðinga, en auk hennar sátu í farskólanefnd Guðbrandur Benediktsson frá Minjasafni Reykjavíkur, Guðný Zoëga frá Byggðasafni Skagfirðinga og Haraldur Egilsson frá Minjasafninu á Akureyri. Sá farskólanefndin um undirbúning ráðstefnunnar og skipulagði dagskrá (sjá dagskrá aftast í skýrslu) og vann að frágangi þessarar skýrslu.

Yfirskrift farskólans í ár var samstarf í víðu samhengi, innan safnageirans sem og við aðila á öðrum vettvangi. Meðal lykilyfirlesara voru Nanna St. Hermansson, fyrrum borgarminjavörður í Reykjavík, Þórshöfn og í Stokkhólmi. Miðlaði hún af langri reynslu sinni af norrænu safnastarfi og lagði áherslu á samstarf og samstarfsmöguleika. Atle Ove Martinussen frá Hörðalandi hélt erindi þar sem hann miðlaði af reynslu sinni við sameiningu safna í Noregi. Þá fjölluðu Sigríður Sigurðardóttir og Guðný Zoëga um mikla reynslu Byggðasafns Skagfirðinga af samstarfi í héraði.

Hópastarf – stöðumat og markmið fyrir komandi ár

Eitt af markmiðum farskólans þetta árið, var að meta stöðuna í nokkrum málaflokkum á sviði safnastarfs og ræða markmið fyrir komandi ár. Með það fyrir augum var þátttakendum farskólans skipt upp í 6 hópa, sem hver hafði sitt efni til umræðu. Yfir hverjum hópi höfðu verið skipaðir hópstjórar, einstaklingar með mikla þekkingu á viðkomandi málaflokki. Hópstjórum var uppálagt að leiða umræðuna og sjá til þess að niðurstöðum væri komið skilmerkilega á framfæri í sameiginlegri kynningu á síðasta degi farskólans. Til hliðsjónar átti að hafa ýmis gögn, svo sem farskólaskýrslu frá árinu 2005, ný lög og frumvörp á sviði safnastarfs, sem og stefnumótun á þessu sviði – að ógleymdri yfirskrift farskólans þetta árið, sem var samstarf. Unnu hópstjórar verk sitt með sóma.

Farskólustjórn hafði sett sér það takmark, að vinna skýrslu svipaða þeirri og unnin var í kjölfar hópastarfs á farskólanum 2005, sem fram fór á Siglufirði og hefur reynst safnamönnum um margt gagnlegt plagg. Þótti vel við hæfi að líta til sömu efnispátta og þá voru til umræðu og meta stöðuna nú, 6 árum síðar – og horfa jafnframt til framtíðar. Með það fyrir augum var hópaskiptingin eftirfarandi:

1. Uppbygging safnaumhverfis
2. Söfnun, varðveisla
3. Miðlun
4. Safnfræðsla
5. Rannsóknir
6. Rekstur safna, úthlutun fjár

Sú samantekt sem hér fylgir, er afrakstur þeirrar umræðu sem fór fram í hópunum:

NIÐURSTÖÐUR HÓPASTARFS Á FARSKÓLA 2011

1. Hópur: Starfsumhverfi safna á Íslandi

Þátttakendur: María Karen Sigurðardóttir (Ljósmyndasafni Reykjavíkur), Michelle Lynn Mielnik (Minjasafni Austurlands), Sigurbjörg Ásgeirsdóttir (Minjasafni Egils á Hnjóti), Guðrún Jónsdóttir (Safnahúsi Borgarfjarðar), Hermann Bárðarson (Hvalasafninu Húsavík), Íris Guðbjargardóttir (Víkinni sjóminjasafn), Hanna Rósa Sveinsdóttir (Minjasafninu á Akureyri), Guðbrandur Benediktsson (Minjasafni Reykjavíkur).

Hópstjórar: Sigrún Ásta Jónsdóttir (Byggðasafni Reykjanesbæjar) og Margrét Hallgrímsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands).

A) Inngangur

Umræðurnar fjölluðu fyrst og fremst um ný safnalög og hvernig þau mynda hafa áhrif á starfsumhverfi safna. Ýmsar spurningar vöknudu í því sambandi. Hvernig á að skilja hið nýja safnastig: *ábyrgðarsafn*? Hvernig er þetta fyrirbærir skýrt og skilgreint. Hvert á hlutverk þess að vera og hvert verður hlutverk höfuðsafna? Er rétt að halda fast í veggina á milli höfuðsafnanna þriggja?

Mikið var rætt um sameiningu safna, hvað fælist í þeirri hugsun og hvernig eigi að skilgreina þetta hugtak. Erum við alltaf að tala um sama hlutinn? Og vitum við nógu mikið um starfsumhverfi safna í dag til að geta áttað okkur á hvaða leiðir eru raunhæfar og sem leiða til farsældar fyrir okkar stofnanir? Við vorum sammála um að sameining væri ferli sem væri bæði flókið og erfitt en mögulega óumflýjanlegt ef söfnin eiga að geta uppfyllt hlutverk sín og faglegar kröfur. En hver eru þessi hlutverk og kröfur? Hvernig á að forgangsraða þessum atriðum öllum? Hver eiga fyrstu skrefin að vera? Hefur safnið ekki miklar skyldur gagnvart sínu nærumhverfi og felast þær skyldur ekki einmitt í nærveru safnsins?

Við töldum mikilvægt að kortleggja stöðuna að það yrði búin til vinnuhópur sem myndi gera stöðumat. Við töldum afar mikilvægt að hver einasti safnmaður myndi spyrja sig þessarar spurningar: hvað er best fyrir safnið mitt, ekki bara í dag heldur líka eftir 20 ár? Í þeirri umræðu er afar mikilvægt að byggt sé á fjölbreyttum grunni ekki bara að spurt sé um fjárhagslegan ávinning.

Mikilvægt er að skýrt sé hversu mikilvægar stofnanir söfn eru samfélögum sínum. Hlutverk þeirra og vægi er ekki endilega alltaf sýnilegt og oft fennir yfir verkefni þegar áherslan er of mikið lögð á fjárhagslega- og markaðslega þætti. Söfn þurfa ákveðinn grundvöll til að geta blómstrað og orðið þannig ein af styrkum stoðum menningarlífsins á hverjum stað. Sameining þarf ekki alltaf að vera lausn á þeim vanda sem við er glímt en afar mikilvægt er að vandað sé til allrar umræðu og ákvörðunarferlis í þessum málum. Það má draga saman kosti og galla er varða sameiningu:

Hver er ávinningurinn að sameiningu?

Við töldum það vera meiri fagleg geta, meiri breidd í menntun og reynslu sem eykur á víðsýni og eykur möguleika á að safnið geti sinnt þeim mjög ólíku verkefnum sem felast í starfsemi hvers safns. Aukin tækifæri til sérhæfingar og auknir möguleikar að takast á við sérhæfðari verkefni. Eins og margvíslegum samstarfsverkefnum.

Betri nýting fjármuna, faglegur stuðningur og minni líkur á faglegri og félagslegri einangrun. Fjölbreyttari og sterkari vinnustaðir sem yrðu samkeppnishæfari.

Hvað mælir gegn sameiningu?

Möguleiki er að safnið fjarlægist sitt nærumhverfi, að í reynd verði ekki settir nægir fjármunir í hið sameinaða safn þannig að í stað þess að efla safnastarfið þá bætast bara aukin verkefni á örfáa starfsmenn sem nú þegar eru störfum hlaðnir. Möguleiki er að sameiningarferlið verði í reynd 'hostile-take-over' þannig að annar aðilinn gleypi hinn. Mörg söfn hafa mikilvægu hlutverki að gegna í sínu nærumhverfi sem getur tapast.

Ólíklegt er að sameining geti orðið nema með miklum og góðum samstarfsvilja ólíkra aðila, reynsla safnamanna er ekki að slíkur vilji sé raunverulega til staðar. Hætta er á að safnið lendi á milli hrepparígs og/eða togstreitu ýmissa aðila. Safnið getur hæglega orðið undir og ekki er víst að það kerfi sem á að standa með söfnum, s.s. heimamenn, sveitastjórnir, safnaráð, höfuðsöfn, menntamálaráðuneyti, Físos, Icom, Safnafræði við HÍ og önnur söfn, hafi í raun þann pólitíska styrk eða áhuga sem þarf til að tryggja farsæla niðurstöðu. Söfn geta hæglega orðið undir og þeim fórnað fyrir aðra jafnvel óskylda hagsmuni. Við áttuðum okkur á að það er mikill ótti og tortryggni gagnvart þessu ferli jafnvel þótt flestir safnamenn geri sér grein fyrir að smástofnanir sem flest söfn á Íslandi eru í dag hafa litla burði til að vaxa og þróast.

B) Hver er staðan núna í málaflokknum?

- Ný safnalög hafa tekið gildi
- Ný safnastefna á sviði Þjóðminjavörslunnar hefur verið gefin út. En hvorki Listasafn Íslands né Náttúruminjasafn Íslands hafa gefið út slíka stefnu.
- Breytingar hafa orðið eða eru að minnsta kosti, boðaðar í meðhöndlun fjárlaganefndar á úthlutun fjár beint frá nefndinni.
- Áhyggjur hafa vaknað vegna þess að Safnasjóður hefur ekki stækkað en okkur hafði skilist um að hluti af þeim fjármunum sem fóru beint frá fjárlaganefnd ættu núna að fara í gegnum safnasjóð.
- Öll eða flest söfn eru í margvíslegu samstarfi. Bæði á héraðsvísu og á landsvísu, við sveitarfélög, stofnanir, fyrirtæki og einstaklinga.
- Lítið er um beinar sameiningar.
- Engin vinna hefur verið unnin í formi leiðbeininga um slíkt ferli
- Stórt og mikið sameiningarferli hefur farið fram a.m.k. í Noregi og Danmörku

C) Hvert stefnum við – markmið og leiðir?

- Kortleggja þarf stöðu mála
Stofna vinnuhóp sem tilnefnt yrði í frá Físos, Safnaráði og sveitarfélögum. Mikilvægt er að amk einn úr hópnum sé starfsmaður hans til að tryggja skilvirka og hraða vinnu. Möguleiki er að hópurinn þurfi að vera sjálfstæður, þ.e. að gögn hans verði skilgreind sem trúnaðargögn (gagnvart t.d. úthlutunarnefnd Safnasjóðs) til að ná fram sem réttastri mynd af stöðu mála.

Senda þarf spurningalista út á alla þá sem hafa þegið rekstrarstyrki úr safnasjóði þar sem könnuð er raunveruleg staða hvers aðila. Einnig þyrfti að heimsækja ákveðna aðila og jafnvel að halda fræðslufundi um tilgang vinnuhópsins. Mikilvægt er að tala við fleiri aðila en söfnin til að fá fram sem heildstæðasta mynd af stöðu mála. Upp úr þessu og umsóknargögnum til Safnaráðs verði svo unnin vönduð skýrsla, sem myndi þá nýtast við að móta stefnu um sameiningarmál safna.

- Teikna þarf upp ferlið og útbúa leiðbeiningarplagg

Sameining getur verið með margvíslegum hætti, mikilvægt er að skrifa upp nokkur módel af sameiningarmöguleikum og hvað felist í hverjum þeirra, þannig að aðilar geti tekið upplýsta ákvörðun um hvert stefna beri.

Einnig er mikilvægt að möguleiki sé fyrir hendi fyrir söfn að fara ekki inn í formlega sameiningu.

Mikilvægt er að byggja sameiningarferli upp á formlegan hátt, þannig að lykilatriði séu skrifleg þegar í upphafi. Hvað er það sem skiptir máli áður en haldið er af stað og hvernig ber að vinna að hverjum þætti fyrir sig.

Þá er mikilvægt að ferlið sjálft sé teiknað upp og þar séu settar fram tilteknar vörður sem aðilar þurfa að ná innan ákveðins tímaramma. Einnig þarf að vera skýrt tekið fram hvenær aðilar geta hætt við og hvenær það er of seint. Svo þarf að vera varða þar sem aðilar lýsa því yfir að sameiningarferlinu sé formlega lokið. Á öllum stigum þarf að vera endurmat á árangri.

Mikilvægt er að byggja upp handleiðslu fyrir söfn í þessu ferli þar sem aðilar hafi aðgang að fólki með fagmenntun á sviði samningatækni, breytingarferlum eða vinnusálfræði

- Efla almenna umræðu um þessi mál meðal safnamanna.

Safnmenn þurfa að taka þessa umræðu alvarlega og horfa upp úr dagsdaglegu amstri og peningaáhyggjum. Þeir þurfa að spyrja sig hvernig þeir vilja sjá söfnin sín þróast á næstu 20 til 50 árum. Hvernig byggjum við upp sjálfbærar stofnanir, hvernig þróum við stofnanirnar okkar, hvernig tryggjum við að þær verði samkeppnishæfar t.d. um hæft starfsfólk, hvernig aðlöfum við okkur að breyttum áherslum og tækni, hvað gerum við til að efla samfélagslegt hlutverk safna, hvernig getum við haldið uppi og þróað faglega vinnubrögð?

Umræðan þarf að vera inn á hverju safni fyrir sig en einnig meðal safnamanna innan landsvæða og innan fagþátta og almennt. Það sem háir mjög þessari umræðu er hve naumur tími er ávallt, það þarf að búa til eitthvert apparat sem hvetur til umræðna. Físos ætti að hafa þar forystuhlutverk, eða höfuðsöfn, safnaráð eða ráðuneyti. Mikilvægur þáttur í þessari umræðu er að gæta þess að hugtök séu vel skilgreind og að rætt sé saman af heilindum og með opnum huga.

- Hafa í huga að allir góðir hlutir taka tíma

Það er afar mikilvægt að sameiningarferli safna sé skilgreint sem langtímaverkefni, en ekki liður í að bregðast við bágri fjárhagstöðu dagsins í dag. Það þarf að vanda til verka og stíga varlega til jarðar. Margt af því starfi sem unnið er að söfnum er hulið og oft vanmetið og auðvelt að afgreiða óreiðukennt og gamaldags safn sem ónýtt en þar leynast oft margir þræðir sem vert er að hlúa að og þróa áfram.

2. Hópur: Söfnun og varðveisla

Þátttakendur: Arndís Þorvaldsdóttir (Héraðsskjalsafni Austfirðinga), Snorri Guðjón Sigurðsson (Menningarmiðstöð Þingeyinga), Nathalie Jacqueminet (Þjóðminjasafni Íslands), Dagný Heiðdal (Listasafni Íslands), Kristján B. Ólafsson (Minjasafni Reykjavíkur), Kristín Einarsdóttir (Lyfjafræðisafni), Frosti Jóhannsson (Restrarfélaginu Sarpi), Þorvaldur Böðvarsson (Þjóðminjasafni Íslands), Hörður Geirsson (Minjasafninu á Akureyri), Signý Jónsdóttir (Byggðasafninu Hvoli), Halldóra Ásgeirsdóttir (forvörður hjá Matrix), Ragnheiður Jósúadóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Sigríður Kristín Birnudóttir (Ljósmyndasafni Reykjavíkur), Jóhann Jónsson (Félagi iðn- og trækni greina).

Hópstjórar: Gerður Róbertsdóttir (Minjasafni Reykjavíkur) og Lýður Pálsson (Byggðasafni Árnesinga).

A) Inngangur

Hópurinn ræddi einna mest um stöðu varðveislu á söfnunum. Eðlilega eru aðstæður misjafnar enda fulltrúar ólíkra safna og stofnana í hópnum. Alvarlegast virðist hvernig takmarkað geymslurými hefur áhrif á söfnun, fá söfn geta tekið við stórum gripum í dag. Stærri geymslur eru nauðsyn en einnig betur búnað geymslur með raka- og hitastýringu fyrir viðkvæmari muni. Samstarf safna var einnig rætt og talið mikilvægt, sérstaklega hvað varðar söfnun. Hópurinn náði ekkert að ræða um öryggismál sem er þó afar brýnt og þyrfti að taka upp síðar, lítil tími gafst til umræðu um samtímasöfnun og verkaskiptingu. Hópstjórar leggja til að á næsta farskóla verði innra starfi safna gefinn meiri gaumur.

B) Hver er staðan núna í málaflokknum?

- Geymslur eru í mjög mismunandi ástandi en flestar yfirfullar. Skortur er á fjármagni til endurbóta og stækkunar. Tvær skýrslur hafa verið gerðar á vegum ríkisins annars vegar og Reykjavíkurborgar hins vegar um sameiginlegar geymslur. Ekkert hefur verið framkvæmt í þessum efnum og skýrslurnar liggja í skúffum.
- Unnið er að skráningu og skönnun ljósmynda. Sarpur 3.0 er að komast í notkun og verður framfaraskref.
- Skortur er á starfandi forvörðum á söfnum og fjármagni til forvörslu. Handbók um varðveislu gripa er tilbúin að hluta.
- Söfnunarstefna er gott plagg. Hins vegar skortir flest minjasöfnin raunverulega yfirsýn yfir safnkostinn og því oft örðugt að fylgja söfnunarstefnunni eftir. Við vitum ekki hvað við eigum, við vitum ekki hvað aðrir eiga og því er erfitt að velja og hafna.
- Samtímasöfnun er umfangsmikið verkefni, hverju á að safna, hverju má farga? Samvinna er æskileg, góð reynsla er af samstarfi um sjóminjar og tækniminjahópur er í startholunum.

C) Hvert stefnum við – markmið og leiðir?

- Bætt varðveisla
 - Staðlar fyrir geymslur
 - Þarfagreining á geymslupörf og vinnulagi varðandi geymslur
 - Sérstakt, sérmerkt fjármagn fyrir geymslur, bæði byggingar og útbúnað
 - Tillögur um sameiginlegar geymslur þar sem það hentar
 - Til dæmis fyrir stóra gripi eins og samgöngutæki og húsparta

- Fjargeymslur fyrir safnkost sem er lítið hreyfður
 - Stafræn gögn, sérþarfir sem þarf að huga að sérstaklega:
 - Vantar staðla eða leiðbeiningar fyrir söfnin um varðveislu og öryggi gagnanna
 - Athuga samvinnu við Þjóðskjalasafn Íslands en það er í fararbroddi á þessu sviði
- Aukin forvarsla
 - Handbók er í vinnslu. Er mjög umfangsmikið verkefni, því væri æskilegt að fá fleiri söfn til samvinnu svo unnt sé að klára verkefnið.
 - Fleiri starfandi forverði á söfnin, fleiri stöður.
 - Fyrirbyggjandi forvarsla, þekking safnmanna aukini til dæmis með fleiri og tíðari endurmenntunarnámskeiðum og umræðu um varðveislu á farskóla.
- Söfnunarstefna
 - Söfnunarstefna á heimasíðum safnanna
 - Samstarf milli safna aukið
 - Móttaka gripa, verklagsreglur varðandi val gripa
 - Vinnuhópur á landsvísu um söfnunarstefnu
- Skráning
 - Sarpur 3
 - Eitt sameiginlegt skráningarkerfi fyrir öll söfn
 - Mikilvægt að allur safnkostur sé í sama gagnagrunni
 - Skráningarátak
 - Auka þekkingu skrásetjara
 - Árleg námskeið um skráningu í Sarp í héraði
 - Leiðbeiningar / verklagsreglur
 - Er hægt að sameinast um skráningu?
 - Nauðsynlegt að skapa festu í skráningu
 - Ljósmyndir með öllum gripum
 - Ljósmyndanámskeið og leiðbeiningar
 - Leiðbeiningar um merkingu safngripa
 - Og á sem flestum sviðum safnastarfsins
 - Nýta FÍSOS vefinn og Sarp
- Aukin verkaskipting og leiðir til samvinnu
 - Aukin samvinna safnanna svæðisbundið og á landsvísu til dæmis með því að auka vinnuskipti milli safna
- Samtímasöfnun
 - Aukin samvinna safna
 - Aukin samvinna við fræðimenn
 - Aukin samvinna fjölmiðla (fagleg söfnun samtímaheimilda)
 - Aukin samvinna við aðrar stofnanir

Þá var hnykktt á eftirfarandi: Nauðsynlegt er að huga betur að grunnatriðum safnastarfs, söfnun, skráningu og varðveislu og tryggja eðlilegt jafnvægi milli innra starfs og miðlunar.

3. Hópur: *Sýningar og miðlun*

Þátttakendur: Anna Einarsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Anna Lía Björnsdóttir (Safnahandbókin, Útgáfufél. Guðrún), Brynhildur Heiðu- og Ómarsdóttir (Gljúfrasteini), Eggert Þór Bernharðsson (Félagsvísindadeild Háskóla Íslands), Freyja H. Ómarsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Guðrún Jóhannsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Helga Maureen Gylfadóttir (Minjasafni Reykjavíkur), Helga Vollertsen (Þjóðminjasafni Íslands), Helgi Torfason (Náttúruminjasafni Íslands), Ingibjörg Áskelsdóttir (Víkinni-Sjóminjasafni), Íris Ólöf Sigurjónsdóttir (Byggðasafninu Hvoli), Linda Ásdísardóttir (Byggðasafni Árnesinga), Margrét Lilja Magnúsdóttir (Sæheimum, Vestamannaeyjum), Sigríður Bachmann (Byggðasafni Húnv. og Strandamanna), Sigríður Melrós Ólfasdóttir (Listasafni Íslands), Sigrún Dungal (Minjasafni Reykjavíkur), Skúli Sæland (menningarmiðlun ehf.), Valgerður Ólafsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Þorbjörg Br. Gunnarsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands).

Hópstjórar: Bryndís Sverrisdóttir (Þjóðminjasafni Íslands) og Sigrún Kristjánsdóttir (Menningarmiðstöð Þingeyinga)

A) Inngangur

Hópstjórar fóru í gegnum stöðuna 2005 eins og hún birtist í skýrslu farskólanefndar fyrir það ár og báðu þátttakendur að hafa hana til hliðsjónar við stöðumat fyrir árið 2011. Í skýrslunni frá 2005 var m.a. talað um að söfn væru of einsleit og sögusýnin of hefðbundin, að samtíminn væri lítið til umfjöllunar á söfnum og að hvorki lista- né minjasöfn hefðu kannað hvað gestir vildu sjá. Talin var hætta á að söfnin væru að gleyma safngripunum í hönnun sýninga og einbeittu sér um of að myndum, texta og margmiðlun. Einnig var fólk uggandi um sjálfstæði safna ef utanaðkomandi, t.d. gefendur gripa og þrýstihópar, fengju að hafa of mikil áhrif á sýningastefnuna.

Markmið þau sem safnmenn vildu setja sér 2005 voru m.a. að stefna að sérhæfðari söfnum, auka samvinnu, bæði við höfuðsöfn og milli einstakra safna í sýninga – og farandsýningagerð. Einnig að sýningar yrðu djarfari og samráð yrði haft við safngesti eða rýnihópa. Gera ætti lagskiptar sýningar fyrir alla aldurshópa og hópa með mismunandi þarfir, tryggja fjölbreytni í framsetningu og nálgun, hafa gæðin í fyrirrúmi og koma í veg fyrir að sýningar verði of einsleitar með því m.a. að fjölbreyttir hópar komi að gerð sýninga.

Hópstjórar lögðu fjórar spurningar fyrir hópinn til umhugsunar og sem umræðugrundvöll fyrir stöðumatið fyrir 2011:

- Hvernig er miðlun í sýningum háttað?
(sérhæfing, gripa- eða sögumiðaðar sýningar, margmiðlun, útgáfa, vefsíða, annað)
- Hafa sögusýn og efnistöð breyst?
(hefðbundin eða djörf, fortíð/samtíð, einsleitnar eða fjölbreyttar sýningar, yfirlitssaga/einsaga, yfirlitssýningar, eru flokkar gripa aðskildir (náttúra, listir, minjar)
- Hefur samvinna við gesti, rýnihópa, stofnanir og hópa utan safna aukist?
(gestakannanir, hópar með sérþarfir, aðgengi)
- Hefur samvinna í sýningargerð aukist eða minnkað?
(samstarf við sýningargerð, láns- og farandsýningar, lán á verkum eða gripum, starfsmannasamskipti)

B) Hver er staðan núna í málaflokknum?

- Margt hefur breyst og miðlun er orðin fjölbreyttari - sýningar, útgáfa, vefsíður og fleiri miðlunarleiðir eru samnýttar
- Samstarf milli safna hefur aukist almennt og ekki síst í miðlun
- Söfn starfa meira með ferðaþjónustunni og taka þátt í viðburðum kaupstaða og byggðarlaga
- Sérhæfing hefur aukist í minjasöfnum, þótt betur megi gera
- Sérhæfingu vantar á listasöfnum – sýningastefna og innkaupsstefna eru t.d. svipaðar hjá stóru söfnunum
- Áhugi á fastasýningum í listasöfnum hefur aukist eftir kreppu
- Skil milli efnisflokka (minja/lista/náttúrufræði) eru ekki eins skörp og áður og þess sér nú stað að farið sé að blanda saman hefðbundnum efnisflokkum í auknum mæli í sýningum. Farandsýningar eru í boði á a.m.k tveimur söfnum .
- Samtíminn hefur verið til umfjöllunar í auknum mæli, en betur mætti gera
- Samstarf hefur aukist við aðila utan safnanna, m.a. einkaaðila og listamenn
- Leitað hefur verið til rýnihópa og gesta við sýningagerð, en þó ennþá í litlum mæli
- Söfnin eru enn frekar íhaldssöm hvað varðar framsetningu, en listasöfnin þó ívið djarfari
- Sameiginleg gestakönnun hefur verið framkvæmd nokkrum sinnum á landsvísu
- Sveitastjórnrir og ferðaþjónusta vita ekki nóg um hlutverk safna

C) Hvert stefnum við – markmið og leiðir?

- að auka enn fremur samstarf milli safna um sýningagerð
 - söfn víða um land gætu t.d. gert sumarsýningar um sama þema, hvert á sinn hátt
 - söfn gætu breytt sýningum sínum í farandsýningar að sýningartíma loknum
 - söfn í ólíkum geirum gætu hafið samstarf „yfir landamærin“
- að söfnin verði djarfari!
 - söfn taki afstöðu en séu ekki alltaf hlutlaus
 - söfn leiti til utanaðkomandi aðila um gerð sýninga, sem þá verði höfundarverk á ábyrgð viðkomandi. Slíkt fyrirkomulag þyrfti að vera augljóst og vel kynnt.
 - söfn fjalli um málefni sem brenna á samtímanum
- að nýta betur krafta sjálfbóðaliða og vinafélög safnanna
 - fá þá í samstarf við gerð sýninga
 - fá þá í samstarf þegar viðburðir eru í söfnunum
- að auka samstarf og samráð við ferðaþjónustuna
 - halda fundi reglulega um óskir og væntingar ferðaþjónustuaðila til safna
 - efla sameiginlega kynningu safna, m.a. til hagræðis fyrir ferðaþjónustuna
 - kynna ferðaþjónustu og sveitastjórnum starfsemi safna og hlutverk
- að söfnin stofni lén og setji upp VIRKA heimasíðu til að miðla upplýsingum.
 - síðan væri á vegum FÍSOS og starfsmaður félagsins sæi um að uppfæra hana
 - söfn gætu greitt ákveðið gjald eftir stærð til að fjármagna síðuna

- að fá fjölmiðla til að birta dóma um allar stærri sýningar – ekki eingöngu listsýningar,
 - safnmenn beiti áhrifum sínum og ræði við fjölmiðlafólk um mikilvægi þessa, því sennilega er um hefð að ræða en ekki markvissa mismunun.
- að nota afmælisár Þjóðminjasafns eða Náttúruminjasafns til að vekja athygli á söfnum almennt og starfsemi þeirra
 - með viðtölum í fjölmiðlum
 - með sameiginlegri útgáfu
 - með málþingum eða ráðstefnum
- að nefndir starfi milli farskóla til að halda markmiðum lifandi
 - einn hópstjóri og einn þátttakandi úr hverjum umræðuhóp sitji í nefndinni og sá síðarnefndi verði hópstjóri á næsta farskóla

4. Hópur: Safnfræðsla

- ókomið

5. Hópur: *Rannsóknir*

Þátttakendur: Anna Lís Guðmundsdóttir (Minjasafni Reykjavíkur), Beata Fabian (Minjasafni Austurlands), Bryndís Zoëga (Byggðasafni Skagfirðinga), Guðmundur Ólafsson (Þjóðminjasafni Íslands), Guðný Dóra Gestsdóttir (Gljúfrasteini), Guðrún Harðardóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Margrét Hallmundsdóttir (Náttúrustofu Vestfjarða), Nanna Hermannsson (gestafyrirlesari frá Svíþjóð), Þór Hjaltalín (Fornleifavernd ríkisins) og Bjarni Guðmundsson (Landbúnaðarsafni Íslands).

Hópstjórar: Anna Lís Rúnarsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands) og Guðný Zoëga (Byggðasafni Skagfirðinga).

A) Inngangur

Rannsóknir eru ein af undirstöðum faglegs starfs á söfnum, eins og fram kemur í skýrslu Farskóla safnmanna frá 2005. Hópurinn sem ræddi rannsóknir á farskóla 2011 var sammála um þetta og töldu að rannsóknir væru hluti af starfsemi sinnar stofnunnar. Flestir töldu að rannsóknir á söfnum væru fjölbreyttar, bæði litlar og stórar, einsmannsverkefni sem og samstarfsverkefni, bæði innan stofnunar og utan. Styrkir virtust einnig spila stórt hlutverk í rannsóknarvirkni. Umræður hópsins lituðust að hluta til af þeim fjölda fornleifafræðinga sem tóku þátt. Má því segja að hópurinn hafi ekki verið þversnið af þeirri starfsemi sem fer fram á söfnum almennt. Spyrja má hvort þetta sé vísbending um meiri grósku í fornleifarannsóknunum en öðrum rannsóknum á söfnum, sem skýrist ekki nema að hluta til af þjónustuverkefnum sem unnin eru fyrir sértekjur. Hópurinn fór yfir þau markmið sem sett voru fram í skýrslunni frá 2005 og mat stöðuna í þessum málaflokki út frá þeim.

Umræður í hópunum byggðu á þeirri skilgreiningu á rannsóknum sem lögð var fram í skýrslu Farskóla safnmanna frá 2006. Áherslan var því fremur á hvernig auka megi hlut rannsókna, sérstaklega fræðilegra rannsókna á söfnum. Reynt var að hafa markmiðin eins raunhæf og kostur var.

Hvað eru rannsóknir?

Segja má að hlutverk rannsókna almennt sé að efla þekkingu á afmörkuðu sviði. Rannsóknir á söfnum falla í nokkra flokka, s.s. rannsóknir á munum, þjóðháttum, fornleifum, umhverfi, lífríki, list, húsum, handverki og ljósmyndum.

Rannsóknir má skilgreina á tvo vegu, fræðilegar (frum) rannsóknir og hagnýtar rannsóknir. Fræðileg rannsókn felst í því að setja fram spurningu (markmið), fara eftir ákveðinni aðferðafræði við öflun gagna (upplýsinga), síðan fer fram úrvinnsla/greining á gögnunum áður en niðurstöður eru settar fram í formi texta og/eða sýningar. Hagnýt rannsókn felst fremur í gagna/upplýsingaöflun, samantekt upplýsinga, annað hvort til miðlunar eða er vistuð í gagnagrunni og er þar með aðgengileg til frekari úrvinnslu og rannsókna.

Fræðileg rannsókn– skilgreining

- Spurning/verkefni/markmið er alltaf upphaf rannsóknarinnar, en tildrög rannsóknarinnar geta verið ólík eftir því hvort um er að ræða rannsókn fyrir sýningu, fornleifauppgröft, rannsókn á safnkostinum eða annað slíkt. Þrátt fyrir að lagt sé af stað með ákveðna rannsóknarspurningu, er eðlilegt að hún leiði til annarra spurninga og að verkefnið þróist eftir því sem líður á rannsóknina.

- Gagnaöflun/upplýsingaöflun. Mikilvægt er að gera greinarmun á upplýsingaöflun og rannsókn, sem er ekki það sama. Upplýsingaöflun er einn hluti rannsóknarferilsins.
- Úrvinnsla/greining.
- Aðferðir byggðar á akademískum vinnubrögðum.
- Miðlun: sýning og/eða skrifleg niðurstaða: varanleg og gagnsæ. Miðlun: sýning og skrifleg niðurstaða. Rannsókn lýkur alltaf með skriflegri niðurstöðu þar sem áhersla er lögð á að lýsa öllu vinnuferlinu á gegnsæan og varanlegan hátt t.d. í skýrslu eða grein í sýningarskrá, héraðsriti eða fræðiriti. Mikilvægt er að hafa í huga að sýningar eru aðal miðlunartæki safna og allar rannsóknir starfsmanna safna ættu að enda með sýningu.

B) Hver er staðan núna í málaflokknum?

Hópurinn fór yfir þau markmið sem sett voru í hópnum sem ræddi um rannsóknir og söfn árið 2005. Í fremra dálki meðfylgjandi töflu eru tekin fyrir, í númeraðri röð, þau markmið sem finna má í skýrslu farskóla frá 2005. Í seinni dálkinum er í stuttu máli greint frá mati hópsins á hvernig ræst hafi úr þessum markmiðum.

Markmið 2005	Mat á stöðu 2011
1. Rannsóknir verði sýnilegri	1. Rannsóknir hafa orðið sýnilegri, sérstaklega fornleifarannsóknir
2. Rannsóknir verði fjölbreyttari	2. Ekki aukning í fjölbreytni rannsókna
3. Vægi rannsókna aukið í starfi safnamanna	3. Vægi rannsókna í starfi safnamanna ekki aukist
4. Smærri söfn innan sveitarfélaga sameinuð	4. Söfn hafa ekki verið sameinuð
5. Rannsóknarhæfni safnamanna aukin með endurmenntun og möguleikum á rannsóknarfríum	5. Aukning hefur orðið í menntun og hæfni starfsmanna en tími til skilgreindra rannsókna hefur ekki aukist
6. Efla rannsóknir á þeim sviðum sem ekki hefur verið sinnt.	6. Ekki mikil aukning í rannsóknnum á sviðum sem ekki hefur verið sinnt.
7. Skapa pólitískan skilning	7. Aukinn pólitískur skilningur/ menningarráð, vaxtasamningar auknir styrkir – breyting eftir “kreppu”

C) Hvert stefnum við – markmið og leiðir?

Samkvæmt tillögum á eyðublaði sem hóparnir fengu við upphaf vinnu hópstarfsins ræddi rannsóknarhópurinn um hvaða markmið þarf að setja til að auka og efla rannsóknir og rannsóknarhæfni safnamanna. Einnig voru settar á blað tillögur að leiðum að þeim markmiðum sem hópurinn taldi nauðsynlegt að setja. Niðurstöður þeirrar umræðu fylgja hér á eftir í hnitmiðuðu formi.

Markmið 1

Auka rannsóknarhæfni safnamanna

Leið 1: Safnmenn fái tækifæri til að vera í námi og vinna þar verkefni sem nýtast safninu.

Leið 2: Endurmenntunarnámskeið verði haldið um rannsóknaaðferðir/heimildavinnu í safnastarfi.

Markmið 2

Auka samstarf um rannsóknir milli safna

Leið 1: Meira samtal á milli safna.

Leið 2: Mikilvægt að öll söfn skrái í Sarp til að skapa grundvöll fyrir samstarf um rannsóknir.

Leið 3: Að nýta rannsóknarsetur í safnafræðum sem vettvang fyrir samstarfsverkefni.

Leið 4: Að nýta safnlistann til að kalla eftir samstarfsaðilum.

Leið 5: Skilgreina vel verkþætti og hlutverk þátttakenda, og gera formlegan samning um samstarf.

Markmið 3

Auka skilning sveitarfélaga eða stjórna safna á endurmenntun og rannsóknarskyldu safnmanna

Leið 1: FÍSOS fái möguleika á því kynna þennan þátt fyrir sveitarstjórn-um/safnstjórnnum.

Leið 2: Mögulegt að sækja um rannsóknarstyrki í Safnasjóð/rannsóknarsjóður fyrir söfn?

Leið 3: Kynna afrakstur rannsóknarvinnu safnanna fyrir stjórnnum/sveitarstjórna-mönnum/almennungi. Þ.e.a.s. að rannsóknarþættinum sé lyft fram, en ekki einungis sýningunni.

Markmið 4

Að auka samstarf við fræðasamfélagið

Leið 1: Hafa frumkvæði að samstarfi við námsmenn.

Leið 2: Kynna safnkostinn og rannsóknarmöguleika í tengslum við hann.

Leið 3: Bjóða fram aðstöðu til rannsókna á söfnunum, sem og sérfræðiaðstoð starfsfólks.

Leið 4: Stunda rannsóknir í samvinnu við háskóla.

6. Hópur: Rekstur safna, úthlutun fjár

Þátttakendur: Anna Guðný Ásgeirsdóttir (Þjóðminjasafni Íslands), Haraldur Þór Egilsson (Minjasafninu á Akureyri), Haukur Bessason (Þjóðminjasafni Íslands), Hjörtur Þorbjörnsson (Grasagarðinum Reykjavík), Jón Allansson (Byggðasafni Akraness), Júlíana Gottskáldsdóttir (Listasafni Einars Jónssonar), Ólafur Axelsson (Minjasafni Reykjavíkur), Pétur Sörensson (Safnastofnun Fjarðabyggðar), Sigríður Hjaltadóttir (Byggðasafni Húnv. og Strandamanna), Stefanía Gísladóttir (Skjálftasetrinu) og Valgerður Guðmundsdóttir (Listasafni Reykjanesbæjar).

Hópstjórar: Anna Þorbjörg Þorgrímsdóttir (Lækningaminjasafni Íslands) og Ágústa Kristófersdóttir (Þjóðminjasafni Íslands).¹

A) Inngangur

Rekstrarumhverfi safna er afar ólíkt og háð stærð safns, staðsetningu og eignarhaldi. Hluti safna á landsbyggðinni er í sameiginlegri eigu fleiri sveitarfélaga sem öll eiga fulltrúa í stjórn. Stjórn safnsins getur þá haft ólíkar hugmyndir um hlutverk safnsins og mismunandi hagsmuna að gæta. Það getur því verið flókið fyrir safnstjóra að halda öllum upplýstum og sinna öllum óskum. Sérstaklega þar sem verkefni eru umfangsmikil en hendum til að vinna þau fáar. Auknum verkefnum fylgir sjaldan aukið fjármagn. Samvinna og/eða sameining þarf að vera á faglegum forsendum og með þarf að fylgja fjármagn.

Áhrif nýrra safnalaga á rekstrarumhverfi safna munu verða veruleg. Verið er að færa menntamálaráðuneytinu mikil völd yfirmálefnum safnanna og yfir veitingu fjármagns. Um leið og aukin miðstýring felur í sér tækifæri til að sameina krafta og ganga í takt felst í henni hættur á einsleitni og toppstýrðu safnastarfi. Hlutverki safnaráðs verður breytt frá því að vera samráðsvettvangur safna til þess að verða samráðsvettvangur ráðherra og ráðuneytis. Safnmenn þurfa að bregðast við þessari breytingu meðal annars með eflingu FISOS sem sameiginlegs vettvangs safnanna.

Áhrif þeirra breytinga sem verið er að gera á úthlutun fjármagns frá Alþingi eiga eftir að koma í ljós og hvort og þá hvernig breytingin hefur áhrif á úthlutun fjár. Hluti safna hefur byggt hluta af starfsemi sinni á fjármagn þaðan. Önnur sjá fram á að þurfa að taka yfir minjar eða á annan hátt aðstoða setur og sýningar sem hafa reitt sig á slíkt fjármagn.

B) Hver er staðan núna í málaflokknum?

Markmið á Farskóla 2005 voru tvö: Efling Safnasjóðs og almenn hvatning um að samskipti safna og kostunaraðila byggja faglegum forsendum. Hópurinn telur að enn þurfi að vinna að þessum markmiðum þó að rekstrarumhverfi safna í dag kalli á samvinnu eða sameiningu safna fremur en siðferðileg vandamál samfara kostun. Enn er þörf á því að efla safnasjóð og enn þarf að nálgast viðfangsefni sem við blasa á faglegum forsendum. Haft sé í huga að

¹ anna@thjodminjasafn.is, haraldur@minjasafnid.is, haukur@thjodminjasafn.is, hjortur.thorbjornsson@reykjavik.is, jon@akranes.is, skulptur@skulptur.is, olafur.axelsson@reykjavik.is, petur.sorensson@fjardabyggd.is, byggdasafn@emax.is, earthquake@kopasker.is, boknord@islandia.is, listasafn@reykjanesbaer.is, annath@seltjarnarnes.is, agusta@thjodminjasafn.is

grunnhlutverk safna er að varðveita sögu, náttúru og listir og að söfn gegna stóru hlutverki í menntun og fræðslu um allt land og eru mikilvægur máttarstólpi hvers samfélags þegar kemur að uppbyggingu á atvinnutengdri ferðapjónustu. Hópurinn telur mikilvægt að ríkisvaldið vinni markvisst að því að auka skilning samfélagsins á hlutverki safna. Meðal annars með því að tryggja að þeir aðilar sem sitja í ráðum og nefndum á vegum ríkisins og vinna þar að stefnumótun á landsvísu þekki til starfsemi safna og geri sé grein fyrir mikilvægi þeirra.

Á Farskóla 2005 var bent á að hlutverk safnstjóra sé of oft að tryggja safninu fjármagn og að réttlæta starfsemi þess gagnvart eigendum. Þetta hefur ekki breyst. Hópurinn bendir á að það er eitt af hlutverkum stjórnar sem fulltrúar eigenda safna sé að tryggja nauðsynlegt fé til starfseminnar. Hópurinn hvetur til þess að eigendum sé kynnt hlutverk safna samkvæmt siðareglum ICOM og að stofnskrár safna endurspegli þetta hlutverk. Þannig verði safnstjórum gert kleift að sinna betur faglegri uppbyggingu safnanna og söfnunum gert mögulegt að uppfylla með sóma það grunnhlutverk sem þau gegna í samfélaginu öllu samkvæmt lögum.

Rekstarumhverfi safna er afar ólíkt og háð stærð safns, staðsetningu og eignarhaldi. Öll söfn eiga það sameiginlegt að búa við skertan kost. Rætt er um fækkun og sameiningu safna án þess að ljóst sé hvort til sameiningar kemur og þá hvernig á að standa að henni. Ólíklegt er að ein lausn henti öllum söfnum. Hópurinn telur mikilvægt að efla markvisst samvinnu milli safna sem sé gjarnan leidd af samræmdri stefnu. Komi til sameiningar þá fylgi með nauðsynlegt fjármagn til reksturs safnsins og að horft verði til hlutverks safna og lagaskyldna. Við samvinnu eða sameiningu er nauðsynlegt að safnið sé sýnilegt öllum íbúum þess landsvæðis sem safnið starfar á þannig að þeir finni að safnið sé áfram safnið þeirra. Beinu tengsl milli safns og íbúa eru mikilvæg enda hlutverk safna að fanga upp og varðveita sögu og arf fólksins. En ekki síður vegna þess að mörg söfn eru rekstrarlega háð velvild og áhuga nærumhverfisins.

Í stað þess að stofna nýjar litlar einingar í kringum sögu, náttúru og listarf þjóðarinnar þá hvetur hópurinn til þess að fjármunum verði veitt til þess að efla núverandi stofnanir fjárhagslega. Efling safna og fjölgun starfsmanna gerir söfnum kleift að fanga upp áhuga, þekkingu og kraft grasrótarinnar. Þannig gefst frumkvöðlum tækifæri á að koma góðum hugmyndum á framfæri sem aftur getur leitt til fjölgunar áhugaverðra áfangastaða sem byggja á sjálfbærri nýtingu á sögu, náttúru og listarfi þjóðarinnar.

Í nýsamþykktum safnalögum sem taka gildi 1. janúar 2013 kemur skýrt fram að hlutverk safna í landinu sé að tryggja varðveislu náttúrarfs og minja og heimilda um sögu og lands og þjóðar. Á þessum grundvelli sinna söfnin mikilvægu hlutverki sem fræðslu- og þjónustustofnun og sem öflugir þátttakendur í atvinnuuppbyggingu á landsvísu. Hópurinn telur mikilvægt að ríkisvaldið skapi söfnum þau skilyrði að þau geti uppfyllt þau lög sem þeim eru sett. Einnig að ríkisvaldið vinni markvisst að því að auka skilning samfélagsins á þessu mikilvæga hlutverki safna. Meðal annars með því að tryggja að þeir aðilar sem sitja í ráðum og nefndum á vegum ríkisins og vinna þar að stefnumótun á landsvísu þekki til starfsemi safna og geri sé grein fyrir mikilvægi þeirra. Einnig að Alþingi efli safnasjóð verulega og taki þannig forystu í því að sýna í verki að þeim finnist mikilvægt að söfn uppfylli lagahlutverk sitt með sóma.

Ljóst er að miklar breytingar eru að eiga sér stað á rekstrarumhverfi safna. Völd ráðherra/ ráðuneytis yfir söfnum landsins aukast. Frá og með fjárlögum 2012 er það ráðherra sem stýrir úthlutun fjármagns sem áður fór um fjárlaganefnd. Þá er það ráðherra/ráðuneyti sem gerir samninga við menningarráðin um úthlutun fjármagns. Þegar nýsamþykkt safnalög taka gildi 1. janúar 2013 mun ráðherra úthluta úr safnasjóði. Auk þess mun ráðuneytið gera

sérstaka samninga við ábyrgðasöfn. Hópurinn hvetur til þess að úthlutun fjármagns hvort heldur er úr safnasjóði, úr sjóðum ráðuneytis eða menningarráða byggji á faglegu mati og að eftirfylgni við nýtingu fjármagnsins verði tryggð enda sé unnið eftir rekstraráætlunum sem unnar eru áður en farið er af stað í verkefnið.

Með nýjum lögum mun hlutverk safnaráðs breytast verulega. Ráðið sem fram til þessa hefur verið samráðsvettvangur safna verður nú samráðsvettvangur ráðherra. Vegna þessara miklu breytinga á hlutverki safnaráðs er mikilvægt að FÍSOS verði eftt sem samráðsvettvangur safna um fagleg málefni þannig að félagið geti veitt ráðuneyti upplýsingar um málefni safna og gætt hagsmuna þeirra í hvívetna.

C) Hvert stefnum við – markmið og leiðir?

- FISOS verði eftt sem samráðsvettvangur safna
 - Ráðinn verði framkvæmdastjóri FÍSOS
 - Skrifstofa FÍSOS taka við þeim samráðsverkefnum sem í dag eru hjá safnaráði
 - Skrifstofa FÍSOS haldi saman ráðleggingum um fagleg málefni
 - Skrifstofa FÍSOS hafi yfirsýn yfir stöðu safna landsins og tryggi að upplýsingarnar skili sér til ráðuneytis og safnaráðs og til eigenda safnanna.
- Ríkisvaldið stuðli að aukinni meðvitund samfélagsins um hlutverk safna
 - Safnasjóður verði eflgur og fjármunum veitt til þess að efla faglega starfsemi safna.
 - Tryggt sé að fulltrúar ríkisins í ráðum og nefndum um eflingu byggðar og atvinnu í landinu þekki og skilji hlutverk safna.
 - Úthlutun fjármagns úr sjóðum ráðuneyta og menningarráða byggji á vönduðum rekstraráætlunum og eftirfylgni um nýtingu fjármagnsins.
- Eigendur safnanna skilji hlutverk safna og mikilvægi fyrir samfélagið
 - Eigendur kynna sér hlutverk safna samkvæmt safnalögum og siðareglum ICOM
 - Stofnskrár safna endurspegli hlutverk safnsins og skilgreini hlutverk stjórnar safns og safnstjóra
 - Að athyglinni sé beint á lögbundu hlutverki safna og mikilvægi fyrir samfélagið
 - Að athyglinni sé beint að hlutverki safna við sjálfbæra uppbyggingu menningartengdrar ferðaþjónustu
 - Að athyglinni sé beint að söfnum sem þjónustu- og fræðslustofnunum og áhrifum þeirra á nærsamfélagið með styrkingu sjálfsmyndar og aukningu lífsgæða.
- Söfnin hafi frumkvæði að því að auka samvinnu
 - Útbúa sameiginlega stefnu t.d. á ákveðnu landsvæði eða um ákveðin verkefni
 - Fagleg samvinna milli safna verði aukin
 - Söfn vinni með nærsamfélaginu að varðveislu og miðlun

Farskóli Félags íslenskra safna og safnmanna
í Menningarhúsinu Miðgarði, Skagafirði, 5.-7.okt.2011

Miðvikud.	5. okt - Dagskrárliðir	Fyrirlesarar
12:30	Setning farskólans og dagskráin kynnt	Sigríður Sigurðardóttir
12:45-14:30	<i>Efni: Söfn og samstarf</i>	
12:45	Samstarf safna milli landa Fyrirspurnir 15 mín	Nanna St. Hermansson
13:30	Samstarf safna í Hordaland Fyrirspurnir 15 mín	 Atle Ove Martinussen
14:30	Kaffihlé	
15:00-16:00	<i>Efni: Samstarf í héraði</i>	
15:00	Byggðasafn í samstarfi Fyrirspurnir 15 mín	Sigríður Sig./Guðný Zoëga
16:00	Kaffihlé	
16:20-17:20	<i>Efni: Kynning ýmissa verkefna - 15 mín</i>	
16:20	Náttúruminjasöfn	Helgi Torfason
16:35	Farandsýningar Þjóðminjasafns Íslands	Bryndís Sverrisdóttir
16:50	Flökkusýningar Listasafns Reykjavíkur	Alma Dís Kristinsdóttir
17:05	Eyðibýli á Íslandi	Gísli Sverrir Árnason
17:20-18:30	<i>Efni: Hópastarf - hópar kynntir - hópavinna</i>	
19:30	Sameiginlegur kvöldverður	Valfrjáls
Fimmtud.	6. okt. - Dagskrárliðir	Fyrirlesarar
09:00-10:15	<i>Efni: Söfn og ferðamálfraði</i>	
09:15	Frá sjónarhóli ferðamálafræðinnar Fyrirspurnir 15 mín	Guðrún Þóra Gunnarsdóttir
10:00	Kaffihlé	
10:30-12:00	<i>Efni: Kynning ýmissa verkefna - 15 mín</i>	
10:30	Tækniminjar	Anna Þ. Þorgrímsdóttir
10:45	Báta- og ritsmiðar á Sildarminjasafninu	Órlygur Kristfinnsson
11:00	Heimilisiðnaðarsafn og hönnuðir	Elin S. Sigurðardóttir
11:15	Brauð- samtímasöfnun	Gerður Róbertsdóttir
11:30	Viðbrögð við vá	Nathalie Jacqueminet
11:45	Rannsóknasetur í safnafræðum	Sigurjón B. Hafsteinsson
12:00	Hádegisverður	
13:00-19:00	Ferð um Skagafjörð <i>Gestastofa sútarans, Minjahúsið, Róðugrund/</i>	Haugsnæs, Tyrfingsstaðir
20:00	Árshátíð FÍSOS	Valfrjáls
Föstudagur	7. okt. - Dagskrárliðir	
10:00-12:30	<i>Efni: Hópastarf</i>	
10:00	Hópastarf	
11:00	Kaffihlé	
11:15	Hópastarf: niðurstöður kynntar - umræður <i>Skólaslit</i>	
12:30	Hádegisverður	
13:30	Aðalfundur FÍSOS	
15:00	Heimsókn í Glaumbæ - miðdagskaffi í Áskaffi	

safnaráð

the museum
council
of iceland

Myndir tók Hörður Geirsson, Minjasafninu á Akureyri